

**Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 40 hallituksen
esityksestä laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain
muuttamisesta**

Eduskunta on 2 päivänä lokakuuta 1990 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 153 työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta.

Sosiaalivaliokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 12 päivänä lokakuuta 1990 sosiaalivaliokuntaan lähettämän ed. Väistön ym. lakialoitteen n:o 85 laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja eduskunnan 23 päivänä lokakuuta 1990 valiokuntaan lähettämän ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteen n:o 92 laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta. Edelleen valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi eduskunnan 3 päivänä toukokuuta 1988 sosiaalivaliokuntaan lähettämät ed. Hautalan toivomusaloitteen n:o 681/1988 vp. alimpien sairaus-, äitiys- ja työttömyyspäivärahojen ja eläkkeiden korottamisesta ja ed. Siuruaisen ym. toivomusaloitteen n:o 800/1988 vp. sairausvakuutus- ja työttömyyspäivärahan korottamisesta sekä eduskunnan 19 päivänä toukokuuta 1989 sosiaalivaliokuntaan lähettämät ed. Gustafssonin ym. toivomusaloitteen n:o 527/1989 vp. työttömyys-, sairaus- ja äitiyspäivärahojen korottamisesta, ed. Hurskainen-Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 530/1989 vp. toimeentuloturvan parantamisesta ja ed. Vistbackan ym. toivomusaloitteen n:o 619/1989 vp. työttömyyspäivärahan maksamisesta täysimääräisenä vähäistä osa-aikatyötä tekeville.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Sakari Heikkilä sosiaali- ja terveysministeriöstä, tarkastaja Pasi Järvinen ja tarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, lainopillinen asiamies Hannu Rautiainen Suomen Työnantajain Keskusliitosta, lakimies Janne Metsämäki Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, asiamies Riitta Wörn Liiketyönantajain Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihteeri Kai Libäck Akavasta ja

työttömyyskassan johtaja Pentti Koponen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan parannettavaksi työttömien toimeentuloturvaa korottamalla peruspäivärahaa. Ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaika poistettaisiin 55—60-vuotialta työttömiltä siten, että 500 päivän enimmäisajan lisäksi päivärahaa maksettaisiin sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana työtön täyttää 60 vuotta.

Työttömyyskassalakiin lisättäisiin työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen koulutustuen ansio-osan rahoitusta koskevat säännökset.

Työttömyysturvalain muutoksesta aiheutuisi valtiolle vuonna 1991 noin 21 miljoonan markan lisäkustannukset.

Työttömyysturvalain 22 ja 26 §:n muuttamista koskeva lakiehdotus liittyy talous- ja tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun vuosille 1990—1991 sekä valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1991. Työttömyysturvalain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991 kuitenkin siten, että peruspäivärahan korottamista koskeva 22 § tulisi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1991. Työttömyyskassalain muutosehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1991 alusta.

Lakialoitteessa n:o 85 ehdotetaan työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan korottamista nykyisestä 105 markasta 140 markkaan ja peruspäivärahan myöntämiseen liittyvän tarveharkinnan poistamista.

Lakialoitteessa n:o 92 ehdotetaan työttömyysturvalakia uudistettavaksi korottamalla työttömyysturvan peruspäivärahaa siten, että kuukausittainen käteen jäävä tulo olisi noin 2 500 markkaa. Työttömyysturvan tarveharkinnasta ehdotetaan luovuttavaksi. Oikeus työttömyyspäivärahaan ehdotetaan annetta-

vaksi kaikille työkykyisille työttömille, joille ei ole voitu osoittaa työtä, ja päiväraha voitaisiin myöntää takautuvasti kolmen kuukauden ajalta ennen työvoimatoimistoon ilmoittautumista. Osa-aikatyöntekijöiden työttömyysturvaa pyrittäisiin parantamaan ja työttömien oikeusturva takaamaan. Muun muassa työvoimatoimiston lausunto oikeudesta päivärahaan ei ehdotuksen mukaan olisi sitova. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 1991 alusta.

Toivomusaloitteessa n:o 681/1988 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus mitä pikimmin ryhtyisi toimenpiteisiin eläkkeiden sekä työttömyys-, sairaus- ja äitiyspäivärahan korottamiseksi sille tasolle, että jokainen työelämästä mainittujen syiden takia syrjässä oleva saisi yksinkertaisen hakumenettelyn avulla ilman tarveharkintaa vähintään 2 300 markan nettosumman toimeentuloon varten ja että erilaisten yhteiskunnallisten tukien varassa elävien eläketurvaa ryhdyttäisiin järjestämään.

Toivomusaloitteessa n:o 800/1988 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin sairausvakuutuspäivärahojen ja työttömyyskorvausten alarajojen korottamiseksi ja sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen maksamiseksi, kunnes asianomainen henkilö on saanut eläkepäätöksen mukaisen toimeentuloturvan.

Toivomusaloitteessa n:o 527/1989 vp. ehdostetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin työttömyys-, sairaus- ja äitiysrahan korottamiseksi toimeentulotukityöryhmän esitysten mukaisesti jo vuoden 1990 alusta.

Toivomusaloitteessa n:o 530/1989 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin sekä työttömyysturvan että sairausvakuutuspäivärahan tarkistamiseksi niin, että ne vastaisivat tämän päivän vaatimustasoa.

Toivomusaloitteessa n:o 619/1989 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin, jotta työttömyyspäiväraha ei alenisi henkilöltä, joka tekee ainoastaan vähäistä osa-aikatyötä.

Työttömyysturvan tasosta on huolehdittava siten, että työttömyysturva tarjoaa riittävät elämisen edellytykset muita tuloja vailla olevalle. Työttömyysturvan perusturvaan liittyvän tarveharkinnan poistamista on selvitetävä. Lähtökohtana tulee olla, että kullakin on oikeus itsenäisiin tuloihin riippumatta puolison tuloista.

Työttömyysturvan on seurattava palkkatason nousua. Mahdollisten tasokorotusten ohella on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että ansioon suhteutettu työttömyysturva nousee palkkatulojen nousua seuraten vain perusturvaa vastaavalla osalla, kun taas ansio-osassa ei ole sidontaa ansio-osan taustana olevaan palkkatason muutokseen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ennen kuin työttömän ansioturvaan oikeuttavien päivärahojen määrä nousee 900:aan, tulevat tänä aikana täyteen työntekijäin eläkelain 6 §:n 3 momentin mukaiset 360 päivää, mikä on tulevan ajan oikeuden säilymisen sallima enimmäismääräaika. Mikäli henkilö siirtyy näissä tapauksissa työttömyysturvan piiristä välittömästi eläkkeelle, aiheutuu tästä hänen eläkkeeseensä menetyksiä. Valiokunta edellyttää tämän epäkohdan korjaamista.

Hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaalivaliokunta pitää esityksiä tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Edelleen sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:o 85 ja n:o 92 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Yliä sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 681 ja 800/1988 vp. sekä n:o 527, 530 ja 619/1989 vp. hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinari, varapuheenjohtaja Louvo ja jäsenet Alaharja (osittain), Alaranta, Hurskainen (osittain), Kankaanniemi, Koistinen (osittain), Kär-

hä, P. Leppänen (osittain), Mäkipää, Norman, Paavilainen (osittain), Rantanen (osittain), Rinne, Stenius-Kaukonen, Taina ja Väistö (osittain) sekä varajäsenet Kautto (osittain) ja Wahlström (osittain).

Vastalauseita

I

Joka toinen toimeentulotuen hakijoista on työtön. Sosiaalitoimiston raha-apuun joutuu turvautumaan noin joka viides sellainenkin työtön, joka samanaikaisesti saa peruspäivärahaa. Työttömyysturvan peruspäiväraha onkin tasoltaan aivan riittämätön.

Työttömyysturvan saamiselle on sekä lainsäädännössä että käytännön toimenpitein asetettu monia perusteettomia rajoituksia. Kun työttömyysturva esimerkiksi karenssiajalta evättään, työtön joutuu hakemaan toimeentulotukea. Viimeksi mainittu saattaa jossakin tapauksessa olla tasoltaan työttömyysturvaa parempi.

Edellä esitettyjen syiden vuoksi peruspäiväraha olisi nostettava 140 markkaan. Ansioon suhteutettu päiväraha koostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosa vastaa määrältään pe-

ruspäivärahaa. Näin ollen peruspäivärahan korottaminen nostaa myös ansioturvan vähimmäistasoa. Tämän sekä ansio-osan nykyisten laskentasääntöjen seurauksena myös ansio-osaa saavien toimeentulo paranisi.

Muusta nykyaikaisesta sosiaaliturvasta poiketen peruspäivärahaan sovelletaan tarveharkintaa. Käytännössä useimmiten päivärahaa pienennetään puolison tulojen vuoksi. Erityisesti menettely kohdistuu naispuolisiin työttömiin. Ehdotamme, että tarveharkinta poistettaisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta annetun 1984 työttömyysturvalain (602/84) 14 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87), sekä muutetaan 13 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 21 §:n 2 momentti, 22 §:n 1 momentti, 24 § ja 26 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 1 momentti sekä 26 §:n 3 momentti 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87), 19 §:n 1 momentti 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (98/90), 21 §:n 2 momentti 20 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (69/89) ja 22 §:n 1 momentti 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (535/90), seuraavasti:

13 § (Uusi)

Peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka täyttää 1 luvun mukaiset työttömyysturvan saamisen yleiset edellytykset.

14 §

(Poist.)

19 ja 21 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

22 §

Peruspäivärahan suuruus

Peruspäivärahan täysi määrä on 140 markkaa päivältä.

— — — — —

24 ja 26 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

—————

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Tämän lain (*poist.*) 19 §:n 1 momentissa, 21 §:n 2 momentissa, 22 §:n 1 momentissa ja 24 §:ssä säädetty markkamäärät vastaavat vuoden 1990 ensimmäisen neljänneksen tasoa.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1990

Matti Väistö

Juhani Alaranta

Toimi Kankaanniemi

II

Koska emme ole voineet yhtyä kaikilta osin sosiaalivaliokunnan enemmistön kantaan hallituksen esityksestä n:o 153 laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta, lausumme vastalauseenamme seuraavaa:

Hallitus esittää työttömyysturvalain peruspäivärahaan kolmen markan tasokorotusta 1.7.1991 lukien. Indeksikorotus mukaan luetuna se nostaisi työttömyyspäivärahan nykyisestä 105 markasta arviolta 116 markkaan, jolloin käteen jäävä kuukausitulo ylttäisi juuri ja juuri 2 000 markkaan. Se ei riitä vielääkään nostamaan peruspäivärahaa yli toimeentulotuen tason, jota eduskunta on toistuvasti edellyttänyt. Ehdotamme, että työttömän peruspäivärahaa korotetaan 1.1.1990 lukien 140 markkaan päivässä. Käteen jäävä tulo olisi silloin noin 2 500 markkaa kuukaudessa.

Edelleenkin työttömän henkilön puolison tulot vaikuttavat työttömän ihmisen perusturvaan. Muussa sosiaalilainsäädännössä — työttömyysturva- ja kansaneläkelakia lukuun ottamatta — on hyväksytty osittain jo ajatus siitä, ettei työssäkäyvän puolison oleteta elättävän omaa puolisoaan. Ehdotuksemme keskeinen muutosesitys on, että nykyisestä työttömyysturvan tarveharkinnasta luovuttaisiin. Tämä merkitsisi ensisijaisesti nykyiseen lakiin sisältyvän keskeisimmän epäkohdan eli puolison

tulojen vaikutuksen poistamista työttömyysturvajärjestelmästä.

Edelleen ehdotamme lakialoitteessa nykyisestä laista poiketen, ettei työvoimatoimiston antama lausunto työttömän oikeudesta päivärahaan olisi enää sosiaalivakuutustoimikuntaa ja työttömyyskassaa sitova, mistä puolestaan seuraa, että työvoimatoimiston asiasta antama lausuntoa koskeva muutoksenhakukiello käy tarpeettomaksi.

Lisäksi ehdotamme, että oikeus työttömyyspäivärahaan määritellään uudestaan niin, että kaikilla työkykyisillä työttömillä henkilöillä, joille ei ole voitu osoittaa työtä, on oikeus päivärahaan ja että päivärahaa voitaisiin myöntää takautuvasti kolmen kuukauden ajalta ennen työvoimatoimistoon ilmoittautumista.

Eduskunnan on huolehdittava myös siitä, että kun eduskunnan toistuvasti esittämä vaatimus, että 55 vuotta täyttäneet voivat saada ansioon suhteutettua päivärahaa rajoituksetta, nyt toteutetaan, sitä aletaan maksaa uudelleen myös niille, joilla 900 päivää on aiemmin täyttynyt.

Ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 8, 9, 14, 18 ja 19 §, 38 §:n 2 momentti ja 43 c §,

sellaisina kuin niistä ovat 14 § osittain muutettuna 27 päivänä helmikuuta 1987 annetulla lailla (226/87), 18 § muutettuna viimeksi mainitulla ja 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89), 19 § muutettuna viimeksi mainitulla ja 9 päivänä helmikuuta 1990 annetulla lailla (69/89) sekä 43 c § mainituissa 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa,

muutetaan 3 §:n 3 momentti sekä 4, 11 ja 13 §, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 17 ja 20 §, 21 §:n 2 momentti, 22 §:n 1 momentti, (poist.), 24 ja 25 § ja 26 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 3 momentti mainituissa 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa, 11 § muutettuna viimeksi mainitulla ja 6 päivänä kesäkuuta 1986 annetulla lailla (426/86), 13 § muutettuna mainituilla 27 päivänä helmikuuta 1987 ja 9 päivänä helmikuuta 1990 annetuilla laeilla, 20 ja 25 § sekä 26 §:n 3 momentti mainituissa 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (poist.), 21 §:n 2 momentti mainituissa 20 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (poist.) ja 22 §:n 1 momentti 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (535/90), sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 9 päivänä helmikuuta 1990 annetulla lailla, uusi 4—6 momentti, seuraavasti:

3 § (Uusi)

Toimeenpanoelimet

Työvoimatoimisto antaa työttömyysturvan saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä, joista säädetään 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3, 8 ja 10 kohdassa sekä 2 momentissa ja 7—11 §:ssä, sosiaalivakuustoitumikunnalle ja työttömyyskassalle lausunnon. Työvoimatoimiston tulee sosiaalivakuustoitumikunnan tai työttömyyskassan pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

Työvoimatoimisto voi siirtää 3 momentissa tarkoitetun lausunnon antamisen työvoimatoimikunnalle, jos lausunnolla on yleistä työvoimapolitiittista merkitystä tai jos työvoimatoimisto katsoo siirtämisen muusta erityisestä syystä aiheelliseksi. Työvoimatoimikunnan tulee työttömyyskassan tai sosiaalivakuustoitumikunnan pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

Joka on tyytymätön 3 momentissa tarkoitettuun työvoimatoimiston antamaan lausuntoon, saa hakea siihen kirjallisesti oikaisua työvoimatoimikunnalta viimeistään 14. päivänä sen jälkeen, kun hän sai tiedon työvoimatoimiston antamasta lausunnosta.

Lausunto- ja oikaisumenettelystä säädetään tarkemmin asetuksella.

4 § (Uusi)

Oikeus työttömyyspäivärahaan

Työttömyyspäivärahaan on oikeus työkykyisellä työttömällä henkilöllä, jolle ei ole voitu osoittaa työtä. Työttömyyspäivärahaa ei kuitenkaan voida maksaa pidemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen työvoimatoimistoon ilmoittautumista ilman painavaa syytä.

11 § (Uusi)

Oikeus työttömyyspäivärahaan eräissä tapauksissa

Henkilöllä, joka ilman pätevää syytä on eronnut työstään tai on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsopimusta ole työmarkkinoilla yleisesti noudatettavin ehdoin syntynyt, tai on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan ennen kuin hän on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa kolme viikkoa.

13 § (Uusi)

Oikeus peruspäivärahaan

Peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka täyttää 2 luvun mukaiset työttömyysturvan saamisen yleiset edellytykset.

14 §
(Poist.)

16 § (Uusi)

Oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan

Ansioon suhteutettuun päivärahaan on oikeus työttömyyskassan jäsenellä (vakuutettu), joka on ollut vakuutettuna vähintään kolme-toista lähinnä edellistä viikkoa ja joka on vakuutettuna ollessaan täyttänyt työssäoloehdon.

Työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on 24 lähinnä edellisen kuukauden aikana (tarkastelujakso) ollut 13 viikkoa sellaisessa työssä, jossa työaika kunakin viikkona on ollut vähintään 18 tuntia tai jonka työsopimuksen mukainen säännöllinen työaika on tasoittumisjakson aikana ollut keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa ja palkka työehtosopimuksen mukainen tai, jollei työalalla ole työehtosopimusta, paikkakunnalla maksettavan käyvän palkan mukainen.

17 § (Uusi)

Osa-aikatyö

Kokoaikatyötä hakevalla henkilöllä, joka tekee osa-aikatyötä, on oikeus työttömyyspäivärahaan työajan lyhennystä vastaavilta täysiltä työttömyyspäiviltä.

Osa-aikatyötä hakevalla henkilöllä, jolle ei ole voitu osoittaa osa-aikatyötä, on oikeus työttömyyspäivärahaan tätä vastaavalta ajalta.

19 §
(Poist.)

20 § (Uusi)

Osa-aikatyötä tekevän ansioon suhteutetun päivärahan enimmäissuuruus

Ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan maksaa 17 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu palkka yhteensä ovat enintään 95 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilö olisi oikeutettu saamaan perusturvana.

21 §
Sivutyö

Työttömyyspäivärahaa maksettaessa otetaan sivutyöstä saatu palkka ja muu työtulo huomioon siten, että päiväraha ja 75 prosenttia palkka- tai muun työtulon siitä osasta, joka ylittää 1 000 markkaa, voivat kuukaudessa yhteensä nousta perusturvassa henkilön täysimääräisen peruspäivärahan määrään tai ansioturvassa määrään, joka hänelle ansioon suhteutettuna päivärähanä muutoin olisi voitu maksaa.

22 §

Peruspäivärahan suuruus

Peruspäivärahan täysi määrä on 140 markkaa.

24 §

Lapsikorotus

Työttömyyspäivärahan saajalle, jolla on huollettavanaan 18 vuotta nuorempi lapsi, maksetaan päiväraha korotettuna lapsikorotuksella, jonka suuruus yhdestä lapsesta on 25 markkaa ja jokaisesta seuraavasta lapsesta 15 markkaa.

25 § (Uusi)

Etuuksien korotus

Peruspäivärahan ja lapsikorotusten markkamääriä korotetaan kunkin vuoden alusta lukien palkansaajien yleisen ansiotasoindeksin pisteluvun muutosten edellyttämässä suhteessa.

Tämän lain 23 §:ssä tarkoitettujen työtulojen määrät tarkistetaan siinä suhteessa kuin työttömyyspäivärahan maksuvuodelle vahvistettu palkansaajien yleisen ansiotasoindeksin luku poikkeaa edellisen kalenterivuoden vastaavasta indeksiluvusta.

26 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Tämän lain (*poist.*) 21 §:n 2 momentissa,
22 §:n 1 momentissa ja 24 §:ssä säädetty mark-

kamäärät vastaavat vuoden 1990 ensimmäisen
neljänneksen tasoa.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1990

Marjatta Stenius-Kaukonen

Pekka Leppänen

III

Työttömyysturvalain mukaista päivärahaa maksetaan tällä hetkellä kahdella eri perusteella: peruspäivärahana ja tulosidonnaisena ansioon suhteutettuna päivärahana. Jälkimmäisen saannin ehtona on kuuluminen johonkin työttömyyskassaan jäsenenä. Näitä työttömyyskassoja pitävät taasen eri ammattiyhdistysjärjestöt. Näin ollen korkeampaa, ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa voi saada vain henkilö, joka on jonkun ammattiliiton jäsen ja maksaa häiriöttömästi jäsenmaksunsa liitolle. Käytännössä on kyse pakkojäsenyydestä mahdollisen toimeentuloturvaedun menettämisen pelossa.

SMP katsoo, että kyseinen työttömyyspäivärahan ay-liike- ja ansiosidonnaisuus tulisi poistaa kansalaisten tasa-arvoisuutta loukkaavana ja yhdistymisvapautta — tai tässä tapauksessa yhdistäytymättömyysvapautta — rikkovana. Tuomittavammaksi tämän käytännön tekee vielä se, että valtaosa ammattiyhdistysjärjestöjen työttömyyskassojen kustannuksista korvataan kuitenkin valtion toimesta verovaroin. Näin ollen menettelyä ei voida rinnastaa normaaliin vapaaehtoiseen lisävakuutusturvaan. Kaiken huippuna työttömyyskassaa ylläpitävät järjestöt jakavat varoistaan vaaliavustuksia varsin yksituumaisesti pelkästään sosialistisille puolueille ja heidän ehdokkailleen. Katsomme, että nykyinen työttömyysturvajärjestelmä tulee purkaa ja luoda tilalle yksi yhtäläinen Kansaneläkelaitoksen hoitama ei-tulosidonnainen päi-

värahajärjestelmä, joka ei millään tavalla olisi sidoksissa ammattiyhdistysliikkeeseen. Näin menetellen voitaisiin päivärahan tasoa nostaa ja maksaa sitä kaikilta viikonpäiviltä, myös lauantailta ja sunnuntailta. Työtön joutuu syömään joka päivä. Hallituksen tulisi pikaisesti ryhtyä valmistelemaan tarvittavaa lainmuutosta yhtenäisestä työttömyyspäivärahasta. Välittömänä toimenpiteenä tulisi hallituksen esityksestä poiketen korottaa peruspäiväraha 135 markkaan päivältä ja aloittaa sen maksaminen kaikilta seitsemältä viikonpäivältä.

Ehdotan,

että valiokunnan mietinnön perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa:

”Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi valmistelemaan uutta lakia yhtenäisestä, ansioihin sitomattomasta ja ammattiyhdistysten jäsenyyteen kytkemättömästä Kansaneläkelaitoksen hoitamasta työttömyyspäivärahasta, jota maksetaan kaikilta seitsemältä viikonpäivältä ja jonka taso on tämänhetkistä peruspäivärahaa huomattavasti korkeampi.”

Edelleen ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 14 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 19 §:n 1 momentti, 21 §:n 2 momentti, 22 §:n 1 momentti, 24 § ja 26 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 1 ja 4 momentti sekä 26 §:n 3 momentti 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87), 19 §:n 1 momentti 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (98/90), 21 §:n 2 momentti 20 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (69/89) ja 22 §:n 1 momentti 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (535/90), seuraavasti:

14, 19 ja 21 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

22 §

Peruspäivärahan suuruus

Peruspäivärahan täysi määrä on 135 markkaa päivältä.

24 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

26 §

Päivärahakauden kesto

Peruspäivärahaa maksetaan ajallisesti rajoittamattomana ja ansioon suhteutettua päivärahaa enintään 650 työttömyyspäivältä neljän

perättäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenteriviikkona saa olla yhteensä seitsemän. Omavastuupäiviksi katsotaan myös 7 §:n 1 momentin, 11 §:n ja 13 §:n 2 momentin mukaisiin määräaikoihin sisältyvät työttömyyspäivät. (Uusi)

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Jos 60 vuotta täyttänyt henkilö tämän lain voimaan tullessa saa 26 §:n 3 momentissa tarkoitettuja 650 päivänä enimmäisajan lisäksi maksettavia lisäpäiviä, maksetaan hänelle sanottuja lisäpäiviä enintään 400 päivältä.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1990

Lea Mäkipää